

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Første Afdeling)

12. februar 2019 *

»Præjudiciel forelæggelse – præjudiciel forelæggelse efter hasteproceduren – retligt samarbejde i straffesager – direktiv (EU) 2016/343 – artikel 4 – offentlige henvisninger om skyld – afgørelse om varetægtsfængsling – retsmidler – procedure til prøvelse af lovligheden af denne afgørelse – iagttagelse af uskyldsformodningen – artikel 267 TEUF – artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – retten til at blive hørt inden for en rimelig frist – national lovgivning, der begrænser de nationale retters mulighed for at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse, eller som forpligter de nationale retter til at træffe afgørelse uden at afvente besvarelsen af denne anmodning – disciplinære sanktioner, såfremt denne lovgivning ikke overholdes«

I sag C-8/19 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien) ved afgørelse af 27. december 2018, indgået til Domstolen den 7. januar 2019, i straffesagen mod

RH,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne C. Toader (refererende dommere), A. Rosas, L. Bay Larsen og M. Safjan,

generaladvokat: Y. Bot,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

henset til den forelæggende rets anmodning af 27. december 2018, indgået til Domstolen den 7. januar 2019, om, at den præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure, jf. artikel 107 i Domstolens procesreglement,

henset til Første Afdelings afgørelse af 16. januar 2019 om at efterkomme nævnte anmodning,

afsagt følgende

* Processprog: bulgarsk.

Kendelse

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 267 TEUF, artikel 47, stk. 1 og 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) og artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (EUT 2016, L 65, s. 1), sammenholdt med 16. betragtning dertil.
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en straffesag mod RH vedrørende opretholdelsen af hans varetagtsfængsling.

Retsforskrifter

EMRK

- 3 Under overskriften »Ret til frihed og sikkerhed« fastsætter artikel 5 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«):

»Stk. 1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

[...]

- c) lovlig anholdelse eller anden frihedsberøvelse af en person med det formål at stille ham for den kompetente retlige myndighed, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en forbrydelse, eller rimelig grund til at anse det for nødvendigt at hindre ham i at begå en forbrydelse eller i at flygte efter at have begået en sådan

[...]

Stk. 4. Enhver, der berøves friheden ved anholdelse eller anden tilbageholdelse, har ret til at indbringe sagen for en domstol, for at denne hurtigt kan træffe afgørelse om lovligheden af frihedsberøvelsen og beordre ham løsladt, hvis frihedsberøvelsen ikke er lovlig.

[...]«

- 4 EMRK's artikel 6, som har overskriften »Ret til retfærdig rettergang«, bestemmer følgende i stk. 1:

»Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse. [...]«

EU-retten

- 5 16. betragtning til direktiv 2016/343 har følgende ordlyd:

»Der vil foreligge en krænkelse af uskyldsformodningen, hvis der i offentlige udtalelser fra offentlige myndigheder eller i andre retsafgørelser end dem, der omhandler skyldsspørgsmålet, henvises til en mistænkt eller tiltalt som skyldig, så længe denne persons skyld ikke er bevist i overensstemmelse med loven. Sådanne udtalelser og retsafgørelser bør ikke afspejle den opfattelse, at den pågældende person

er skyldig. Dette bør ikke berøre handlinger fra anklagemyndigheden, der har til formål at bevise den mistænkte eller tiltaltes skyld, såsom anklageskriftet, og berører ikke retsafgørelser, hvorved en betinget dom får virkning, såfremt retten til et forsvar overholdes. Dette bør heller ikke berøre de foreløbige afgørelser af proceduremæssig art, som er truffet af retslige eller andre kompetente myndigheder, og som er baseret på mistanke eller på elementer af belastende beviser, såsom afgørelser om varetægtsfængsling, forudsat at sådanne afgørelser ikke henviser til den mistænkte eller tiltalte som skyldig. Inden der træffes en foreløbig afgørelse af proceduremæssig art, er den kompetente myndighed måske nødt til forinden at kontrollere, at der er tilstrækkelige elementer af belastende beviser mod den mistænkte eller tiltalte til at begrunde den pågældende afgørelse, og afgørelsen vil kunne indeholde henvisninger til disse elementer.«

- 6 Direktivets artikel 4, som har overskriften »Offentlige henvisninger om skyld«, bestemmer følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at en mistænkt eller tiltalt i offentlige udtalelser fra offentlige myndigheder og i andre retsafgørelser end dem, der omhandler skyldsspørgsmålet, ikke omtales som skyldig, så længe denne persons skyld ikke er bevist i overensstemmelse med loven. Dette berører ikke handlinger fra anklagemyndigheden, der har til formål at bevise den mistænkte eller tiltaltes skyld, og foreløbige afgørelser af proceduremæssig art, som er truffet af retslige eller andre kompetente myndigheder, og som er baseret på mistanke eller belastende beviser.«

- 7 Nævnte direktivs artikel 6, som har overskriften »Bevisbyrde«, er affattet således:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at bevisbyrden for at fastslå mistænkte og tiltaltes skyld påhviler anklagemyndigheden. Dette berører ikke dommerens eller den kompetente domstols eventuelle forpligtelse til at søge efter både belastende og diskulperende beviser og forsvarrets ret til at fremlægge bevismateriale i overensstemmelse med den gældende nationale ret.

2. Medlemsstaterne sikrer, at enhver tvivl om skyldsspørgsmålet kommer den mistænkte eller tiltalte til gode, herunder når domstolen bedømmer, hvorvidt den pågældende person bør frifindes.«

Bulgarsk ret

- 8 I henhold til artikel 22 i Nakazatelno protsesualen kodeks (strafferetsplejeloven, herefter »NPK«) skal alle straffesager gennemgås og pådømmes inden for en rimelig frist, navnlig hvis den tiltalte er varetægtsfængslet.
- 9 I henhold til NPK's artikel 56, stk. 1, og artikel 63, stk. 1, kan der træffes foranstaltning om varetægtsfængsling og forlængelse af varetægtsfængsling, hvor der foreligger en begrundet mistanke om, at den tiltalte har begået en forbrydelse.
- 10 I henhold til NPK's artikel 65, stk. 4, er en ret, i tilfælde af, at en tiltalt for denne anfægter, at alle retlige betingelser for forlængelse af varetægtsfængslingen er opfyldt, herunder at der stadig er begrundet mistanke om, at han har begået den pågældende forbrydelse, forpligtet til at tage stilling til den tiltaltes argumenter og vurdere, om disse grunde stadig foreligger.
- 11 I henhold til NPK's artikel 489, stk. 2, kan parterne i en sag, hvor der er sket præjudiciel forelæggelse, selv om retsforhandlingerne for den forelæggende ret er sat i bero, fremsætte en begæring om ændring af varetægtsfængslingsforanstaltningen, og retten er forpligtet til at tage stilling til denne begæring i en realitetsafgørelse.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 RH er mistænkt for at deltage i en organiseret kriminel gruppe med henblik på at begå mord, en forbrydelse, der er strafbar efter artikel 321, stk. 3, i Nakazatelen kodeks (straffeloven), sammenholdt med denne lovs artikel 321, stk. 2. Denne forbrydelse straffes med fængsel i tre til ti år.
- 13 Den 22. oktober 2018 blev der iværksat en foranstaltning om varetægtsfængsling over for RH, efter at retten i første instans og appelinstansen havde fundet, at der forelå en begrundet mistanke om, at denne havde begået den foreholdte strafbare gerning.
- 14 Den 20. december 2018 anlagde RH's advokat sag ved den forelæggende ret med krav om løsladelse af dennes klient, idet advokaten i henhold til artikel 56, stk. 1, og NPK's artikel 63, stk. 1, bestred, at der forelå en begrundet mistanke om, at klienten havde deltaget i nævnte gerning.
- 15 Hvad angår lovligheden af afgørelsen om varetægtsfængsling har den forelæggende ret anført, at spørgsmålet om løsladelse af RH alene afhænger af, om der foreligger en begrundet mistanke om, at han er gerningsmanden til den pågældende gerning.
- 16 Med henblik på at træffe afgørelse vedrørende dette punkt nærer den forelæggende ret tvivl i to henseender. Dels anfører den, at den i forbindelse med undersøgelsen af spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger begrundet mistanke om, at han har begået den pågældende gerning, står over for alvorlige vanskeligheder med hensyn til, hvilken formulering den skal anvende i sin afgørelse, således at den både undgår at fremstille RH som skyldig og giver svar på dennes forsvarers indsigelser.
- 17 Det fremgår således af den seneste nationale retspraksis, at det ved undersøgelsen af lovligheden af afgørelsen om varetægtsfængsling, og for at afgøre, om der er rimelig grund til at antage, at den mistænkte eller tiltalte har begået de foreholdte handlinger, er nødvendigt at foretage en umiddelbar vurdering af, om tiltalen er godtgjort.
- 18 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at fortolkningen af den nationale lovgivning om afgørelser om varetægtsfængsling allerede har været genstand for en anmodning om præjudiciel afgørelse i den sag, der gav anledning til dom af 19. september 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732). I den sag anmodede den tiltalte efter den præjudicielle forelæggelse og udsættelse af sagen to gange om en fornyet prøvelse af lovligheden af hans tilbageholdelse med samme begrundelse som den, der blev fremført i forbindelse med anmodningen om præjudiciel afgørelse.
- 19 Dels spørger den forelæggende ret, om denne overholder EU-retten, herunder forpligtelsen til at træffe afgørelse inden for en rimelig frist, når den anmoder om en præjudiciel afgørelse og udsætter sagen i forbindelse med den tvist, der er indbragt for den. Selv om NPK's artikel 489, stk. 2, ikke udtrykkeligt bestemmer, at denne ret er forpligtet til at træffe afgørelse om en anmodning om ændring af en afgørelse om varetægtsfængsling, fortolkes denne bestemmelse i den nyere retspraksis imidlertid således, at en præjudiciel forelæggelse ikke er mulig.
- 20 Ifølge den forelæggende ret foretog den ret, for hvilken den tvist, som gav anledning til dom af 19. september 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732), verserede, en præjudiciel forelæggelse og udsatte sagen på trods af bindende instrukser fra den højere retsinstans, hvilket gav anledning til en disciplinærsag for Visshia sadeben savet (det øverste retsråd, Bulgarien) for tilsidesættelse af forpligtelsen til at træffe afgørelse inden for en rimelig frist.

21 På denne baggrund har Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er det i overensstemmelse med artikel 267 TEUF og artikel 47, stk. 2, i chartret om grundlæggende rettigheder at fortolke en national retsforskrift som artikel 489, stk. 2, i [NPK] således, at den forelæggende ret, selv om den har indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende lovligheden af en varetægtsfængsling i en straffesag, skal træffe afgørelse om lovligheden direkte i stedet for at afvente Domstolens svar?

Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende:

2) a) Skal den nationale retsinstans på grundlag af sidste punktum i 16. betragtning til direktiv 2016/343 fortolke den nationale lovgivning således, at den, før den træffer bestemmelse om forlængelse af varetægtsfængslingen, »forinden [er nødt til] at kontrollere, at der er tilstrækkelige elementer af belastende beviser [...] til at begrunde den pågældende afgørelse«?

b) Hvis forsvarer anfører og seriøst bestrider, at »elementer[ne] af belastende beviser [er tilstrækkelige]«, skal den nationale retsinstans da på grund af det i chartrets artikel 47, stk. 1, opstillede krav om at sikre adgangen til effektive retsmidler behandle forlængelsen af fængslingen inden for rammerne af den retslige prøvelse?

c) Er det i strid med direktivets artikel 4, sammenholdt med artikel 3, som fortolket i dom [af 19. september 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732)], hvis den nationale retsinstans begrundet forlængelsen af varetægtsfængslingen i overensstemmelse med EMD's praksis vedrørende for det første EMRK's artikel 5, stk. 1, litra c), idet den fastslår, at der foreligger beviser, som kan støtte beskyldningen, og efter sin karakter »kan overbevise en neutral og objektiv observatør om, at den pågældende person kan have begået den strafbare handling«, og for det andet vedrørende EMRK's artikel 5, stk. 4, idet den effektivt og faktisk udtaler sig om forsvarers indvendinger vedrørende varetægtsfængslingens lovlighed?»

Den præjudicielle hasteprocedure

22 Den forelæggende ret har anmodet om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure, der er fastsat i artikel 107 i Domstolens procesreglement.

23 I denne henseende skal det fremhæves, at denne præjudicielle forelæggelse vedrører fortolkningen af direktiv 2016/343, der henhører under bestemmelserne i afsnit V i tredje del af EUF-traktaten om området med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Den kan følgelig undergives den præjudicielle hasteprocedure i henhold til artikel 23a i statuten for Den Europæiske Unions Domstol og procesreglementets artikel 107.

24 Hvad angår kriteriet om den hastende karakter følger det af Domstolens faste praksis, at der skal tages hensyn til den omstændighed, at den i hovedsagen omhandlede person på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, og at hans fortsatte frihedsberøvelse afhænger af løsningen af tvisten i hovedsagen (dom af 6.12.2018, IK (fuldbyrdelse af en tillægsstraf), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

25 Som nævnt i nærværende kendelses præmis 12-14, er RH i hovedsagen mistænkt for at deltage i en organiseret kriminel gruppe med henblik på at begå mord, og der er den 22. oktober 2018 truffet afgørelse om varetægtsfængsling af ham. Den 20. december 2018 har RH's advokat anlagt sag ved den forelæggende ret med krav om løsladelse af dennes klient, idet advokaten bestrider, at der foreligger »en begrundet mistanke om«, at klienten har deltaget i den omhandlede gerning.

- 26 Det følger heraf, at opretholdelsen af RH's varetægtsfængsling afhænger af Domstolens afgørelse, eftersom dennes besvarelse af den forelæggende rets spørgsmål kan have en umiddelbar indvirkning på hans varetægtsfængsling.
- 27 Under disse omstændigheder har Domstolens Første Afdeling den 16. januar 2019 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om, at den præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure.

De præjudicielle spørgsmål

- 28 Ifølge procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.
- 29 Denne bestemmelse skal bringes i anvendelse i forbindelse med den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse.

Det første spørgsmål

- 30 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 267 TEUF og chartrets artikel 47, stk. 2, skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, således som denne er blevet fortolket i retspraksis, som har til følge, at den nationale ret er forpligtet til at træffe afgørelse om lovligheden af en afgørelse om varetægtsfængsling uden mulighed for at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen eller for at afvente Domstolens besvarelse heraf.
- 31 Ifølge den forelæggende ret har en sådan lovgivning til formål at undgå at krænke den mistænkte eller tiltalte ret til en behandling af dennes anmodning om en prøvelse af lovligheden af afgørelsen om varetægtsfængsling inden for en rimelig tid, og medlemmerne af denne ret risikerer at blive pålagt disciplinære sanktioner, såfremt der træffes afgørelse i modstrid med denne lovgivning.
- 32 Det bør for det første understreges, at tiltalte ret til at få deres sag behandlet inden for en rimelig frist er fastsat i EMRK's artikel 6, stk. 1, og i chartrets artikel 47, stk. 2, for så vidt angår den retslige procedure. På det strafferetlige område skal denne ret iagttages ikke blot under nævnte procedure, men også under den indledende fase fra det tidspunkt, hvor den pågældende person er under anklage (jf. i denne retning dom af 5.6.2018, Kolev m.fl., C-612/15, EU:C:2018:392, præmis 70 og 71 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 I overensstemmelse hermed skal det bemærkes, at det følger af artikel 267, stk. 4, TEUF, at Domstolen træffer afgørelse hurtigst muligt, hvis et præjudicielt spørgsmål rejses under en retssag ved en national ret, der vedrører en person, der er frihedsberøvet.
- 34 I denne henseende udgør den præjudicielle hasteprocedure i henhold til artikel 23a i statuten for Den Europæiske Unions Domstol en af flere foranstaltninger til gennemførelse af enhver ret til at få pådømt sin sag inden for en rimelig tidsfrist.
- 35 Det følger heraf, at procedurer som dem, der er fastsat i artikel 23a i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, netop har til formål at sikre overholdelsen af den rettighed, som er nedfældet i chartrets artikel 47, stk. 2.

- 36 For det andet skal det hvad angår muligheden for at anmode om en præjudiciel afgørelse eller for at afvente Domstolens svar bemærkes, at det i artikel 267, stk. 2, TEUF bl.a. fastsættes, at en national ret kan forelægge den præjudicielle spørgsmål, hvis den skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom.
- 37 Den præjudicielle forelæggelse er baseret på en dialog domstolene imellem, hvis indledning udelukkende beror på den nationale domstols bedømmelse af relevansen og nødvendigheden af forelæggelsen (dom af 16.12.2008, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, præmis 91 og den deri nævnte retspraksis, og af 1.2.2017, *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 De nationale domstole skal således i videst muligt omfang kunne forelægge sager for Domstolen, såfremt de finder, at en for dem verserende sag rejser spørgsmål vedrørende fortolkningen eller gyldigheden af EU-retlige bestemmelser, som de nødvendigvis må træffe afgørelse om (jf. i denne retning dom af 22.6.2010, *Melki og Abdeli*, C-188/10 og C-189/10, EU:C:2010:363, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).
- 39 Nærmere bestemt kan de nationale retter frit benytte denne adgang på ethvert tidspunkt under proceduren, som de finder passende. Valget af det mest hensigtsmæssige tidspunkt for at forelægge et præjudicielt spørgsmål henhører således under deres enekompetence (dom af 5.7.2016, *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, præmis 17 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Desuden har Domstolen allerede fastslået, at de beføjelser, som artikel 267 TEUF giver enhver national ret til at foretage en præjudiciel forelæggelse for Domstolen, ikke kan anfægtes gennem anvendelsen af en national bestemmelse, som tillader en appelret at ændre afgørelsen om præjudiciel forelæggelse for Domstolen, at ophæve denne forelæggelse og at pålægge den ret, som har afsagt forelæggelsesafgørelsen, at genoptage retsforhandlingerne i den nationale sag, som var blevet udsat (jf. i denne retning dom af 16.12.2008, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, præmis 95 og 98).
- 41 For så vidt angår kravet om, at den forelæggende ret skal afvente Domstolens besvarelse af anmodningen om præjudiciel afgørelse eller muligheden for, under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede, at træffe afgørelse vedrørende en begæring om løsladelse, som indgives under behandlingen af anmodningen om præjudiciel afgørelse, skal det indledningsvis præciseres, at der intet er til hinder for, at den forelæggende ret løslader den mistænkte eller tiltalte, navnlig hvis det bevismateriale, den råder over, taler herfor.
- 42 Der skal desuden tages hensyn til artikel 100, stk. 1, i Domstolens procesreglement, der bestemmer, at en national domstol har mulighed for at trække sit præjudicielle spørgsmål tilbage, så længe datoen for domsafsigelsen ikke er blevet forkyndt for parterne.
- 43 I tråd hermed skal en national dommer, der har fået forelagt en tvist, som skal afgøres efter EU-retten, i henhold til fast retspraksis kunne træffe foreløbige forholdsregler for at sikre den fulde virkning af den retsafgørelse, der skal træffes om eksistensen af de rettigheder, der gøres krav på efter EU-retten. Den effektive virkning af den ordning, der er indført ved artikel 267 TEUF, ville således blive svækket, hvis en national retsinstans, som udsætter sagen på Domstolens besvarelse af dens præjudicielle spørgsmål, ikke kunne træffe foreløbige forholdsregler i den tid, der går, indtil den afsiger dom, efter at Domstolen har besvaret spørgsmålet (jf. i denne retning dom af 19.6.1990, *Factortame m.fl.* (C-213/89, EU:C:1990:257, præmis 21 og 22).
- 44 Domstolen kan til enhver tid kontrollere, om betingelserne for dens kompetence stadig er opfyldt, således som det fremgår af procesreglementets artikel 100, stk. 2.

- 45 Det fremgår således af fast retspraksis, at det følger af såvel ordlyden som opbygningen af artikel 267 TEUF, at den præjudicielle procedure bl.a. forudsætter, at der reelt verserer en retssag for den nationale domstol, og at denne domstol skal træffe en afgørelse, hvis udfald kan påvirkes af den præjudicielle afgørelse (jf. kendelse af 5.6.2014, Antonio Gramsi Shipping m.fl., C-350/13, EU:C:2014:1516, præmis 10 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 Hvad for det tredje angår den risiko for disciplinære sanktioner i tilfælde af manglende overholdelse af bindende anvisninger fra en højere retsinstans, som den forelæggende ret har henvist til og som vedrører dennes uafhængighed, har Domstolen allerede fastslået, at denne uafhængighed er af afgørende betydning for et velfungerende retligt samarbejde, som omfatter den præjudicielle forelæggelsesmekanisme fastsat i artikel 267 TEUF, idet denne mekanisme alene kan aktiveres af en retsinstans, der skal anvende EU-retten, og som navnlig opfylder dette krav om uafhængighed (dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retsvæsenet), kaldet »LM«, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).
- 47 I lighed med uafsætteligheden af den pågældende rets medlemmer eller det forhold, at dommerne oppebærer en løn, der er passende i forhold til betydningen af det hverv, de udfører, fordrer kravet om uafhængighed også, at disciplinærordningen for dem, som har til opgave at udøve dømmende myndighed, frembyder de nødvendige garantier for at undgå enhver risiko for, at en sådan ordning anvendes som et system til politisk kontrol med retsafgørelsers indhold (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retsvæsenet), kaldet »LM«, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 64 og 67 og den deri nævnte retspraksis). Det forhold, at dommerne ikke kan udsættes for disciplinære sanktioner for at udøve et skøn, som f.eks. at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse eller at afvente besvarelsen af en sådan anmodning, før den træffer afgørelse om realiteten i den tvist, der er indbragt for dem, udgør ligeledes en garanti, der er uløseligt forbundet med dommernes uafhængighed (jf. i denne retning dom af 5.7.2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, præmis 17 og 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 48 Det følger heraf, at det første spørgsmål skal besvares med, at artikel 267 TEUF og chartrets artikel 47, stk. 2, skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, således som den er blevet fortolket i retspraksis, som har til følge, at den nationale ret er forpligtet til at træffe afgørelse om lovligheden af en afgørelse om varetægtsfængsling uden mulighed for at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen eller for at afvente Domstolens besvarelse heraf.

Det andet spørgsmål

- 49 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4 i direktiv 2016/343, sammenholdt med 16. betragtning dertil, skal fortolkes således, at de krav, der følger af uskyldsformodningen, forudsætter, at den kompetente ret, når den undersøger, om der er rimelige grunde til at antage, at den mistænkte eller tiltalte har begået den foreholdte strafbare gerning, med henblik på at tage stilling til lovligheden af en beslutning om varetægtsfængsling, foretager en afvejning af de belastende og diskulperende beviser, som er forelagt den, og begrunder sin afgørelse, ikke blot ved at angive de anvendte beviser, men også ved at tage stilling til indsigelserne fra den pågældendes forsvarer.
- 50 Selv om den forelæggende ret var bekendt med Domstolens fortolkning i dom af 19. september 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732), idet den udtrykkeligt henviser dertil, er det dennes opfattelse, at Domstolens konklusioner ikke fuldt ud muliggør en besvarelse af dens spørgsmål.
- 51 Det bør erindres, at Domstolen i nævnte dom fastslog, at artikel 3 og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2016/343 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for vedtagelsen af foreløbige afgørelser af proceduremæssig art, såsom en afgørelse om opretholdelse af en varetægtsfængslingsforanstaltning

truffet af en retslig myndighed på grundlag af mistanker eller belastende beviser, forudsat at disse afgørelser ikke henviser til den fængslede person som skyldig, og at dette direktiv til gengæld ikke regulerer de betingelser, hvorunder afgørelserne om varetægtsfængsling kan vedtages.

- 52 Den forelæggende rets spørgsmål indgår i den bredere sammenhæng vedrørende begrebet »begrundet mistanke«, som omhandlet i EMRK's artikel 5, stk. 1, litra c), og synes specifikt at være baseret på sidste punktum i 16. betragtning til direktiv 2016/343, der præciserer, at »[i]nden der træffes en foreløbig afgørelse af proceduremæssig art, er den kompetente myndighed måske nødt til forinden at kontrollere, at der er tilstrækkelige elementer af belastende beviser mod den mistænkte eller tiltalte til at begrunde den pågældende afgørelse, og afgørelsen vil kunne indeholde henvisninger til disse elementer«.
- 53 I den foreliggende sag svarer 16. betragtning til direktiv 2016/343 til direktivets artikel 4, idet sigtet med førstnævnte er at tydeliggøre formålet med sidstnævnte, således at det sidste punktum i 16. betragtning skal læses i lyset af denne betragtning i sin helhed og direktivets artikel 4.
- 54 I denne forbindelse skal det dels bemærkes, at artikel 4 i direktiv 2016/343 med overskriften »Offentlige henvisninger om skyld« og første til fjerde punktum i 16. betragtning til direktivet tager sigte på, at offentlige udtalelser fra offentlige myndigheder samt andre retsafgørelser end dem, der omhandler skyldsspørgsmålet, ikke må fremstille en mistænkt eller tiltalt som skyldig. Artikel 4, stk. 1, andet punktum, i direktiv 2016/343 præciserer i øvrigt udtrykkeligt, at denne bestemmelse »[ikke] berører [...] foreløbige afgørelser af proceduremæssig art, som er truffet af retslige eller andre kompetente myndigheder, og som er baseret på mistanke eller belastende beviser«.
- 55 Dels bemærkes, at selv om første og andet punktum i 16. betragtning til direktiv 2016/343 blot understreger behovet for at værne om uskyldsformodningen i offentlige udtalelser, gentager det tredje og fjerde punktum i dette stykke imidlertid tanken om, at tilbageholdenhed ved offentlige udtalelser ikke har nogen betydning for handlinger fra anklagemyndigheden eller foreløbige afgørelser af proceduremæssig art, herunder afgørelser om varetægtsfængsling.
- 56 Det anføres i øvrigt udtrykkeligt i artikel 6, stk. 1, andet punktum, i direktiv 2016/343, hvilken artikel har overskriften »Bevisbyrde«, at dette ikke berører dommerens eller den kompetente domstols eventuelle forpligtelse til at søge efter »både belastende og diskulperende« beviser og forsvarrets ret til at fremlægge bevismateriale i overensstemmelse med gældende nationale ret.
- 57 Selv om en national ret efter at have undersøgt de belastende og diskulperende beviser når til den konklusion, at der er begrundet mistanke om, at en person har begået de handlinger, som denne foreholdes, og træffer en foreløbig afgørelse herom, svarer dette således ikke til, at den mistænkte eller tiltalte fremstilles som skyldig, jf. artikel 4 i direktiv 2016/343.
- 58 Det fremgår således af direktivets artikel 4, stk. 1, andet punktum, at denne bestemmelse ikke berører foreløbige afgørelser af proceduremæssig art, som er truffet af retslige myndigheder, og fjerde punktum i 16. betragtning til nævnte direktiv omfatter blandt sådanne foreløbige afgørelser vedrørende varetægtsfængsling (jf. i denne retning dom af 19.9.2018, Milev, C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, præmis 44).
- 59 Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at direktiv 2016/343, henset til den minimumsharmonisering, der forfølges hermed, ikke skal fortolkes som et fuldstændigt og udtømmende instrument, som har til formål at fastsætte samtlige betingelser for vedtagelsen af en afgørelse om varetægtsfængsling, hvad enten det drejer sig om den måde, hvorpå de forskellige beviser undersøges, eller omfanget af begrundelsen for en sådan afgørelse (jf. dom af 19.9.2018, Milev, C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, præmis 47).

- ⁶⁰ Henset til ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 4 og 6 i direktiv 2016/343, sammenholdt med 16. betragtning dertil, skal fortolkes således, at de krav, der følger af uskyldsformodningen, ikke er til hinder for, at den kompetente ret, når den undersøger, om der rimelige grunde til at antage, at den mistænkte eller tiltalte har begået den foreholdte strafbare gerning, med henblik på at tage stilling til lovligheden af en beslutning om varetægtsfængsling foretager en afvejning af de belastende og diskulperende beviser, som er forelagt den, og begrundet sin afgørelse, ikke blot ved at angive de anvendte beviser, men også ved at tage stilling til indsigelserne fra den pågældendes forsvarer, forudsat at denne afgørelse ikke henviser til den frihedsberøvede person som skyldig.

Sagsomkostninger

- ⁶¹ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (første afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 267 TEUF og artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, således som den fortolkes i retspraksis, som bevirker, at en national ret er forpligtet til at tage stilling til lovligheden af en afgørelse om varetægtsfængsling uden mulighed for at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen eller for at afvente Domstolens besvarelse heraf.**
- 2) **Artikel 4 og 6 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager, sammenholdt med 16. betragtning til direktivet, skal fortolkes således, at de krav, der følger af uskyldsformodningen, ikke er til hinder for, at den kompetente ret, når den undersøger, om der rimelige grunde til at antage, at den mistænkte eller tiltalte har begået den foreholdte strafbare gerning, med henblik på at tage stilling til lovligheden af en beslutning om varetægtsfængsling foretager en afvejning af de belastende og diskulperende beviser, som er forelagt den, og begrundet sin afgørelse, ikke blot ved at angive de anvendte beviser, men også ved at tage stilling til indsigelserne fra den pågældendes forsvarer, forudsat at denne afgørelse ikke henviser til den frihedsberøvede person som skyldig.**

Underskrifter